

OHJE: YKSITYISTEIDEN PARANTAMIS- JA KUNNOSTAMISAVUSTUS

Alueelliset ELY-keskukset myöntävät valtionavustuksia yksityisten teiden, lauttojen ja talviteiden parantamiseen ja kunnostamiseen sekä siltojen purkamiseen. Hakijoina voivat olla tiekunnat.

Avustusten myöntämisessä noudatetaan valtionavustuslakia (688/2001). Valtionavustukset ovat harkinnanvaraisia, valtionavustuslaissa määritellyjä erityisavustuksia.

Yksityisteiden valtionavustuksen saamisen yhtenä edellytyksenä on, että tiekuntaa ja yksityistietä koskevat tiedot ovat ajantasaiset tie- ja katuverkon tietojärjestelmässä (Digiroad). YksTL 83 § 1 mom.) Lisätietoja Väyläviraston internet-sivuilta www.vayla.fi.

HAETTAVA AVUSTUS

Avustushakemus tehdään sähköisesti aluehallinnon asiointipalvelun kautta. Avustushakemuksessa tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot valtionavustuksen käyttötarkoituksesta sekä muista vaadittavista seikoista, joita viranomaisen tarvitsee hakemuksen ratkaisemiseksi. Hankesuunnitelman ja kustannusarvion osalta puutteellisia hakemuksia ei käsitellä. Hakemuksen mukana tulee toimittaa kaikki pyydetty liitteet. Tarvittaessa hakemusta voidaan pyytää täydentämään.

Hakemuslomakkeessa kysyttävät tiedot

Muutos avustuspäätökseen (Täytetään vain haettaessa muutosta avustuspäätökseen).
Lisäavustus-, lisäerä- tai jatkoaikahakemus parantamishakemukselle tulee toimittaa ELY-keskuksen käsiteltäväksi hyvissä ajoin ennen hankkeen avustuspäätöksessä mainitun toteutusajan päättymistä.

Tien tiedot

Kohtiin 'Tien nimi ja tunnus' merkitään Maanmittauslaitoksen rekisteriin merkitty yksityistien nimi ja tien tunnus (T-nro ja/tai käyttöoikeusyksikkö). Tien pituus ja perustamistiedot selviävät toimituspöytäkirjoista ja/tai yksityisteiden rekisterikortista.

Tien sijainti ja liikenteen tiedot

Määritellään sanallisesti tien alkukohta ja osoitenimi/osoitenimet.

Merkitään tien vaikutuspiirissä olevat pysyvästi asutut taloudet ja loma-asunnot. Pysyvästi asuttuna taloutena pidetään asuntoa, jossa asutaan ympäri vuoden ja joka on väestötietojärjestelmään tallennettu henkilön kotipaikka.

Merkitään muiden tähän tiehen liittyvien yksityisteiden pysyvät asutukset ja loma-asunnot.

Läpikulkuliikenteenä ilmoitetaan autojen lukumäärä vuorokaudessa. Läpikulkuliikenne on muiden kuin tieosakkaiden tien läpi päivittäin kulkevaa liikennettä.

Muuta liikennettä ovat esimerkiksi maa- ja metsätalouden kuljetukset. Erityisliikenteellä tarkoitetaan tien varrella sijaitseviin koulutus-, palvelu- tai tuotantolaitoksiin sekä terminaaleihin suuntautuvaa liikennettä.

Tiekunnan yhteyshenkilö

Merkitään hoitokunnan puheenjohtajan tai toimitsijamiehen yhteystiedot. Jos tiekunta on tehnyt sopimuksen tien hoidosta kunnan kanssa, kohtaan merkitään kunnan edustajan yhteystiedot.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY) Yksityistieavustusjärjestelmä sisältää tiekuntien yhteystietoja, josta tiekunnan yhteyshenkilön nimi- ja osoitetietoja voidaan luovuttaa, tiekunnan sen salliessa, tiedotus-, tutkimus- tai muihin hyväksyttäviin tarkoituksiin, ei kuitenkaan esimerkiksi suoramarkkinointia varten.

Hakemuksen yhteyshenkilö

Merkitään avustushakemuksen yhteyshenkilön tiedot. ELY-keskus on ensisijaisesti yhteydessä hakemuksen yhteyshenkilöön valtionavustussasioissa.

Hankkeen kustannustiedot

Kohdassa esitetään hankkeen arvonlisäverollinen kokonaiskustannusarvio.

Arvonlisävero on tukikelpoinen meno vain, jos se jää hakijan lopulliseksi kustannukseksi. Arvonlisäveroa, johon hakijalla tai sen osakkailla on vähennysoikeus, ei pidetä tukikelpoisena kustannuksena eikä sitä voi sisällyttää kustannusarvioon. Kohdassa ilmoitetaan arvonlisävero vain siltä osin kuin se jää hakijan tai sen osakkaiden lopulliseksi kustannukseksi.

Haettaessa lisäävustusta tulee kohdassa esittää hankkeen uusi arvonlisäverollinen kokonaiskustannus-arvio.

Hankkeen rahoitussuunnitelma

Kohdassa esitetään hankkeen rajoitussuunnitelma ja mahdolliset muut hankkeelle haettavat/myönnetyt avustukset.

Aikataulu

Ehdotus työn alkamisajankohdasta ja arvion työn kestosta. Töitä ei saa aloittaa ennen toimivaltaisen ELYn avustuspäätöstä. Avustusta ei makseta ennen ELYn päätöstä aloitettujen osalta.

Allekirjoitukset

Tiekunnan nimen kirjoittaa toimitsijamies tai, jos on asetettu hoitokunta, sen puheenjohtaja tai kaksi hoitokunnan jäsentä yhdessä taikka säännöissä päätetyllä tavalla. (YksTL 56 § 2 mom.)

Liitteet

Liitteet toimitetaan yhtenä kappaleena ensisijaisesti sähköisesti. Siltasuunnitelmat ja suuremmat kuin A3 olevat liitteet toimitetaan ensisijaisesti vain sähköisesti. Jos niitä ei ole saatavana sähköisenä, tulee niitä paperisena toimittaa kaksi kappaletta.

Tiekuntavaatimuksen täyttyminen tarkistetaan Maamittauslaitoksen ylläpitämästä kiinteistötietojärjestelmästä saatavalla rekisteriotteella ja karttaliitteellä, johon tien vaikutusalueen pysyvä asutus tulee merkitä.

Valtionavustuksen hakemisesta päätetään tiekunnan kokouksessa, joten hakemukseen tulee liittää pöytäkirjan ote tiekunnan kokouksesta, jossa avustuksen hakemisesta on päätetty. Avustushakemuksen liitteeksi vaadittavasta kokouspöytäkirjaotteesta tulee käydä ilmi tiekunnan päätökset tien perusparantamisesta ja valtionavustuksen hakemisesta ELY-keskuksesta. **Samassa kokouksessa tiekunta voi tehdä hankkeen käsittelyprosessin nopeuttamiseksi päätöksen avustuksen vastaanottamisesta.** Tieikunta voi myös valtuuttaa hoitokunnan tai toimitsijamiehen ottamaan avustuksen vastaan, jolloin uutta tiekunnan kokousta ei tarvitse pitää uudelleen. Tieikunnan yleinen kokous voi antaa myös mahdolliset muut valtuutukset tiekunnan toimielimelle.

Suunnitelma-asiakirjojen tulee sisältää

- tielle tehtävät toimenpiteet työselityksineen

- suunnitelmapakettia, johon on merkitty parantamiskohteiden sijainti
- suoritepohjainen kustannusarvio

Kustannusarviosta tulee ilmetä

- materiaali- ja työmäärät eriteltyinä
- hinnat arvonlisävero eriteltynä

Suoritepohjainen kustannusarviolomake on saatavilla osoitteessa www.ely-keskus.fi/yksityistiet Siltahankkeissa suunnitelmaan kuuluvat

- yleispiirustus
- rakennepiirustukset
- suunnitelmaan liittyvät muut piirustukset
- kustannusarvio
- siltakohtainen työselitys tai laatuvaatimukset tarvittaessa

Siltahankkeiden osalta noudatetaan menettelyä, jossa tiekunnan tulee tilata suunnitelmat riittävän kokemuksen ja pätevyyden omaavalta suunnittelijalta.

Tiekunnan vastuulla on myös tarkastuttaa suunnitelmat. Siltasuunnitelmien tarkastusprosessi on kuvattu tarkemmin Väyläviraston ohjeessa Taitorakenteiden rakennussuunnitelmien tarkastusohje (Liikenneviraston ohjeita 30/2014). Tie kunta toimittaa valmiit, tarkastetut suunnitelmat hakemuksen mukana ELY-keskukseen.

Lisää siltatietoa saa myös Väyläviraston internet-sivuilta www.vayla.fi.

AVUSTUSPÄÄTÖS JA SEN JÄLKEISET TOIMET

ELY-keskus tekee kirjallisen valtionavustuspäätöksen, myönteisen tai kielteisen. Myönteinen valtionavustuspäätös sisältää ehdot, joita avustuksen saajan tulee noudattaa. ELY-keskuksen tekemässä myönteisessä avustuspäätöksessä ilmoitetaan hankkeen hyväksyty kokonaiskustannusarvio, avustusprosentin suuruus, avustuksen enimmäismäärä, avustuksen maksuerien määrä sekä päätöksen voimassaoloaika (päätöksenteko päivämäärä – hankkeen vaadittu valmistuspäivämäärä).

Avustuksen saajan on huolehdittava, että hanke valmistuu ja kustannukset syntyvät päätöksen voimassaoloaikana. Suunnitelmiin mahdollisesti tulevista muutoksista on sovittava ELY-keskuksen nimeämän valvojan kanssa etukäteen, muussa tapauksessa oikeus avustukseen voidaan näiltä osin menettää.

Rahoitus päätetään hankekohtaisesti. Valtionavustusta saa käyttää ainoastaan valtionavustuspäätöksen mukaiseen tarkoitukseen.

Työn aloitus

Tiekunta saa aloittaa työt sen jälkeen, kun ELY-keskus on tehnyt myönteisen päätöksen ja tie kunta on kirjallisesti ilmoittanut vastaanottavansa avustuksen vastaan. Työn aloittamisesta ilmoitetaan ELY-keskuksen valvojalle kirjallisesti, esimerkiksi sähköpostilla.

Valtionavustuksen saajan tulee ilmoittaa viipymättä ELY-keskukselle muutoksesta, joka vaikuttaa avustuksen käyttötarkoituksen toteutumiseen, avustuksen käyttöön tai muihin avustuksen käytölle asetettujen ehtojen ja rajoitusten toteutumiseen. Edellisten lisäksi avustuksen saajan tulee

viipymättä ilmoittaa ELY-keskukselle niistä olennaisista muutoksista, jotka liittyvät avustettavan hankkeen toteuttamisen laatuun, laajuuteen tai rahoitukseen.

ELY-keskuksella on valtionavustuslain 16 §:n mukainen oikeus suorittaa avustuksen maksamisessa ja käytön valvonnassa tarpeellisia valtionavustuksen saajan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuksia.

Vastaanottoilmoitus

Tiekunnan on 60 päivän kuluessa avustuspäätöksen saamisesta ilmoitettava, ottaako se avustuksen vastaan.

Vastaanottoilmoituksessa ilmoitetaan tiekunnan tilinumero sekä tiekunnan nimeämän valvojan nimi ja puhelinnumero sekä tehdäänkö työ omana työnä vai osa- tai kokonaisurakkana. Tiekkunnan toimivaltainen toimielin allekirjoittaa ilmoituksen. Tiekkunnan tulee toimittaa ilmoituksen liitteenä pöytäkirjanote hoitokunnan tai tiekkunnan kokouksesta, jossa valtionavustuksen vastaanottamisesta on päätetty.

Urakointi / kilpailuttaminen

Yksityistä tiekkuntaa pidetään julkisena hankintayksikkönä ja sen tulee urakoita teettäessään noudattaa hankintasäännöksiä, mikäli valtion, kunnan tai muun julkisyhteisön hankkeelle myöntämän tuen määrä on yhteensä yli puolet hankinnan arvosta. Lakia julkisista hankinnoista (1397/2016) tulee noudattaa kansalliset kynnysarvot ja EU-kynnysarvot ylittäviin hankintoihin. Yksityisten tiekkuntien hankinnoissa käytännössä kyseeseen tulevat kansalliset kynnysarvot, jotka ovat

- Tavara- ja palveluhankinnat 60 000 euroa alv 0 %
- Rakennusurakat 150 000 euroa alv 0 %

Jos tiekkunta on edellä mainitun hankintalain 5 §:n perusteella velvollinen kilpailuttamaan hankintansa, tiekkunnan tulee toimittaa hankintapäätöksen tekemisen jälkeen seuraavat asiakirjat sähköisesti Pirkanmaan ELY-keskukselle:

- sähköisessä HILMA-ilmoituskanavassa julkaistu hankintailmoitus
- tarjouspyyntö
- saadut tarjoukset
- hankintapäätös

Näiden asiakirjojen perusteella ELY-keskus valvoo, että hankintalain 5 §:n mukaisena julkisena hankintayksikkönä toimiva tiekkunta kilpailuttaa hankintansa asianmukaisesti. Jos tiekkunta laiminlyö hankintalain mukaisen kilpailuttamisveloitteensa, valtionavustusta koskeva päätös voidaan joutua kumoamaan valtionavustuslain 21 §:n perusteella. Tarkempia ohjeita kilpailuttamisesta ja hankintasäännösten soveltamisesta yksityiseen tiekkuntaan löytyy Liikenneviraston ohjeesta [Yksityinen tiekkunta urakan kilpailuttajana](http://www.tem.fi/julkiset-hankinnat) ja Työ- ja elinkeinoministeriön internet-sivuilta osoitteesta www.tem.fi/julkiset-hankinnat.

Vaikka tiekkunnan hankintojen arvo parantamishankkeessa ei ylittäisikään em. kansallisia kynnysarvoja, ELY-keskus suosittelee tiekkuntaa kilpailuttamaan teettämänsä urakat ja muut hankinnat mahdollisten kustannus- säästöjen vuoksi.

Raportointi

Tiekunnan ja tiekunnan nimeämän valvojan vastuulla on hankkeen edistymisen ja töiden laadun valvonta. Hankkeen toteutuksen ja erityisesti tärkeiden rakennusvaiheiden dokumentointi sekä kuvaaminen tulee sisällyttää avustuksen maksamiseen liittyvään loppuraporttiin.

Tiekunnan nimeämältä valvojalta edellytetään alaan liittyvää riittävää teknistä osaamista. Valvojan tulee olla urakoitsijasta riippumaton. Valvojan tiedot ilmoitetaan vastaanottoilmoituksen liitteenä olevalla lomakkeella. Jos tiekunta ei annettuun määräaikaan mennessä ilmoita avustuksen vastaanottamisesta, avustuspäätös raukeaa.

Työn valmistuminen

Hanke tulee toteuttaa ja kustannusten tulee syntyä päätöksen voimassaoloaikana. Hankkeen on valmistuttava ja viimeisen erän maksatushakemus liitteineen tulee olla toimitettuna päätöksen voimassaoloaikana. Hankkeen valmistuminen todetaan maksatushakemuksen liitteenä toimitettavan loppuraportin perusteella ja/tai ELY-keskuksen valvojan tekemällä lopputarkastuksella. Mahdollista lisäavustusta, jatkoaikaa, sisällöllistä muutosta tai lisäerää tulee hakea hyvissä ajoin ennen hankkeen valmistumispäivää. Muutosta haetaan aina Yksityisen tien parantamisen valtionavustus - lomakkeella.

AVUSTUKSEN MAKSAMINEN

Avustuspäätöksessä on päätetty, kuinka monessa erässä avustus voidaan enintään maksaa. Ensimmäinen valtionavustuserä voidaan maksaa enakkona töiden aloittamisen jälkeen ilman kuluserivystä. Jos avustus maksetaan kahdessa erässä, voi ennakkoerän suuruus olla enintään 50 prosenttia avustuksen määrästä. Jos avustuseriä on enemmän kuin kaksi, voi ennakkoerän suuruus olla enintään 30 prosenttia avustuksen määrästä.

Yhdessä erässä maksettavaan avustukseen ei makseta ennakkoa. Seuraavat avustuserät maksetaan avustuspäätöksen mukaisesti, kun riittävästi kustannuksia on syntynyt. Välimaksatuksia haettaessa tiekunnan tulee toimittaa kopiot saapuneista laskuista ja arvio hankkeen tulevista kokonaiskustannuksista. Laskujen ei vielä tässä vaiheessa tarvitse olla maksettuina.

Viimeisen erän maksatushakemukseen liitetään

- työtillitysten luettelo, jolla selvitetään tositteittain tehdyt työt ja muut kustannukset
- kopiot tiekunnalle osoitetuista laskuista
- kopiot maksukuiteista tai tilioitteista, joista käy ilmi, että laskut on maksettu tiekunnan tililtä
- tositteet tiemaksuja vastaan tehdyistä töistä (kopiot)
- kirjanpidon raportit kunnan ollessa hankkeen toteuttajana
- hankkeen loppuraportti, jossa hankkeen toteutus, tärkeät rakennusvaiheet sekä lopputulos on selostettu (lisäksi raportin tulee sisältää valokuvat eri rakennusvaiheista)

Viimeinen avustuserä maksetaan, kun ELY-keskuksen valvoja on tarvittaessa tehnyt hankkeelle lopputarkastuksen ja tiekunta on toimittanut em. loppumaksatushakemuksen liitteineen. Avustusta maksetaan hyväksyttävien ja toteutuneiden kustannusten perusteella avustuspäätöksessä esitetyn avustusprosentin mukaisesti, maksimissaan päätöksessä esitettyyn avustuksen enimmäismäärään saakka. Toteutuneella kustannuksella tarkoitetaan tiekunnalle osoitettua ja tiekunnan tililtä maksettua laskua.

Valtionavustukseen oikeuttaviksi kustannuksiksi hyväksytään hankkeen suunnittelusta, parantamistöiden toteutuksesta ja töiden valvonnasta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset.

Arvonlisävero ei ole tukikelpoinen meno, jos avustuksen saaja voi arvonlisäverolain säännösten mukaan vähentää liiketoimintaa varten tekemiinsä hankintoihin sisältyvän veron.

SOVELLETTAVA LAINSÄÄDÄNTÖ

Yksityistielaki (560/2018) 7 luku

Valtioneuvoston asetus yksityisteistä (1069/2018)

Harkinnanvaraisia valtionavustuksia sääntelee yleislakina valtionavustuslaki. Valtionavustuslaissa säädetään erityisesti niistä perusteista ja menettelyistä, joita noudatetaan myönnettäessä valtionavustuksia. Lisäksi menettelyä ohjaa hallintolaki ja laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa.

- Valtionavustuslaki (688/2001)
- Hallintolaki (434/2003)
- Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019)

Valtionavustukset myönnetään hakemuksesta. Avustuksen saamisen yleisiä edellytyksiä valtionavustuslain 7 § 1 momentin mukaan ovat:

- käyttötarkoituksen yhteiskunnallinen hyväksyttävyys
- valtionavustuksen perusteltavuus avustukselle asetettujen tavoitteiden kannalta
- tarpeellisuus hankkeen tai toiminnan laatuun, laajuuteen ja muihin tukiin nähden sekä
- avustuksen kilpailuneutraalisuus.

Lisäksi, jos valtionavustusta voidaan käyttää palkkakustannuksiin, valtionavustuslain 7 §:n mukaan valtionavustuksen hakijan täytyy vakuuttaa:

- ettei hakijaa tai hakijan edustajaa ole tuomittu lainvoimaisella tuomiolla rangaistukseen luvattoman ulkomaisen työvoiman käytöstä tai työnantajan ulkomaalaisrikkomuksesta, ja
- ettei hakijalle ole lainvoimaisella päätöksellä määrätty seuraamusmaksua laittomasti maassa oleskelevien työntekijöiden palkkaamisesta valtionavustuksen myöntövuonna tai sitä edeltäneiden kahden vuoden aikana.

Hallintoasioiden menettelyjä ohjaa hallintolaki, jossa säädetään muun muassa asioiden käsittelystä viivytyksettä, asioiden selvittämisvelvollisuudesta ja päätösten perustelemisesta. Valtionavustuksia käsiteltäessä on hallintolain säännökset huomioitava.

Avustuspäätöstä koskevassa muutoksenhaussa noudatetaan hallintolakia sekä lakia oikeudenkäynnistä hallintoasioissa. Oikaisuvaatimus on tehtävä päätöksen tehneelle valtionapuviranomaiselle. Valtionapuviranomaisen oikaisuvaatimukseen antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Lisätietoja yksityisteiden valtionavustuksista mm. Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin ohjeessa [yksityisteiden valtionavustukset](#).